

МІЖРЕГІОНАЛЬНА
АКАДЕМІЯ УПРАВЛІННЯ ПЕРСОНАЛОМ

ПРОБЛЕМИ МОДЕРНІЗАЦІЇ УКРАЇНИ

Випуск 2

Матеріали

*Міжнародної науково-практичної конференції
“Правова держава та демократичне суспільство:
фактори розвитку та взаємодії”
м. Київ, МАУП, 14 квітня 2016 р.*

Київ
ДП “Видавничий дім “Персонал”
2016

*Схвалено Вченою радою Міжрегіональної Академії управління персоналом
(протокол № 3 від 30.03.16)*

Редакційна колегія:

М. Н. Курко (голова), д-р юрид. наук, проф.;
М. Ф. Головатий (заступник голови), д-р політ. наук, проф.;
А. А. Ігнатченко (відповідальний редактор), канд. техн. наук;
О. В. Баєва, д-р біол. наук, проф.;
І. П. Бідзюра, д-р політ. наук, проф.;
В. М. Воронін, д-р іст. наук;
М. Л. Головка, д-р іст. наук, проф.;
В. Б. Захожай, д-р екон. наук, проф.;
В. І. Литвиненко, канд. юрид. наук, доц.;
В. В. Рябцев, канд. техн. наук, доц.

*Матеріали подано в авторській редакції.
Відповідальність за зміст та орфографію матеріалів несуть автори.*

Проблеми модернізації України : [зб. наук. пр.] / МАУП. — К.: ДП
“Видавничий дім “Персонал”, 2008 —

С76 Вип. 2: Матеріали Міжнародної наук.-практ. конф. “Правова держава
та демократичне суспільство: фактори розвитку та взаємодії”, 14 квітня
2016 р. / редкол.: М. Н. Курко (голова) [та ін.]. — 2016. — 448 с. : іл. — Бі-
бліогр. у кінці ст.

У пропонованому збірнику подано тези учасників науково-практичних
конференцій з проблематики широкого кола аспектів процесу системної модерніза-
ції України.

Для науковців, громадсько-політичних діячів, студентів, а також усіх, хто
цікавиться розвитком Української держави і світовим досвідом проведення модер-
нізаційних процесів.

ББК 63.3(4УКР)я43+67.9(4УКР)301я43

Сафонова В. Є. Новий проект Закону “Про освіту” як чинник, що гальмує розвиток української освіти	61
Калашнікова Л. Є., Рильцев Є. В., Лисак Х. Є. Демократія — інформаційна програма свободи	64
Савойська С. В. Обговорення мовних законопроектів на сторінках друкованих ЗМІ	66
Кислий А. М. Про зміст понять “організована група” та “злочинна організація” у теоретико-правовому аспекті	70
Алієва-Барановська В. М. Виникнення Закону УРСР “Про зовнішньоекономічну діяльність”	75
Баєв В. В. Визначення потенціалу розвитку медичного туризму України	78
Беззубов Д. О. Концепції адміністративного забезпечення суспільної безпеки: проблеми визначення і становлення в адміністративному праві	80
Бисенбаєв Ф. К. Проблемы правосознания в договорных теориях государства и права.....	83
Бойко С. С. Міжнародні стандарти з питань прав, обов’язків громадянина, стан і практика їх реалізації в Україні.....	87
Бондар Ю. В. Правотворчість та інформація як фактори суспільно-політичних трансформацій Стародавньої Греції	92
Бондаренко Н. О. Роль соціальної роботи у реалізації соціальної політики: проблеми та перспективи.....	97
Voytko T. V. The language of newspaper discourse	100
Гайдукевич Г. А. Деградація силових структур как результат усиления репрессивной системы Украины.....	103
Гапоненко В. А. Роль політичної культури в процесі інституціоналізації демократії в Україні.....	107
Гольцов А. Г. Контррозвідувальний режим в Україні: пропозиції щодо концептуальних та правових засад.....	113
Грецький О. С. До мовного питання: правовий аспект	116
Захожай К. В. Роль та місце фінансового права на сучасному етапі економічного і соціального розвитку України	119

НОВИЙ ПРОЕКТ ЗАКОНУ “ПРО ОСВІТУ” ЯК ЧИННИК, ЩО ГАЛЬМУЄ РОЗВИТОК УКРАЇНСЬКОЇ ОСВІТИ

Як відомо, на адресу Уряду сьогодні звучить багато критики, за відсутність реальних реформ. Реальні реформи відсутні і у вітчизняній освіті.

На наш погляд, реформування вітчизняної освіти — це багатовекторний процес, який повинен передбачати розроблення та впровадження в життя її сучасного нормативно-правового, фінансового, кадрового, матеріально-технічного, соціального та інших видів забезпечення. Але не лише це. Необхідно здійснити також не менш важливі кроки, щоб змінити сам уклад академічного життя та спосіб мислення багатьох людей, у тому числі, як тих, хто навчається, так і педагогів [1].

Загальновизнаним є той факт, що сучасна молодь, включаючи покоління 30-річних, — це група особливого ризику. Особливого ризику тому, що живе в кризовому суспільстві, в якому радикально змінюються всі форми буття, а рішення владних структур відносно молоді є малоефективними і не сприяють її успішній соціалізації та соціокультурній адаптації з погляду на те, що в самостійне доросле життя увійшло, певною мірою, “втрачене” покоління.

Не є секретом, що викладачі вищих навчальних закладів все частіше зіткаються з нездатністю певної частки студентів навіть конспектувати навчальний матеріал. Студенти виявляються неспроможними самостійно здійснювати смислове конструювання більш менш складного тексту, що містить абстрактні поняття. Більше того, багато хто з них не знає широко використовуваних загальнонаукових термінів: “еволюція”, “емпіричний” тощо. У цих умовах лекція вироджується в свого роду диктант, який супроводжується роз’ясненням елементарних понять.

Якщо прислухатися, як розмовляють між собою студенти молодших курсів, то можна помітити, що з їх мови випадають цілі семантичні пласти, пов’язані з абстрактним мисленням і формулюванням, стиль комунікації є одноманітним, оцінки “чорно-білими”, опис людських мотивів і дій зводиться до простих дієслівних конструкцій. Така ситуація не може не непокоїти, адже студенти є найбільш освіченою часткою нашої молоді.

Сучасний середньостатистичний школяр або студент володіє сьогодні досить вузьким діапазоном інтелектуальних запитів. Він не “заражений вірусом” знання, у нього немає допитливості, яка б манила його до читального залу бібліотеки, до викладачів.

Задля справедливості слід визнати також, що це — і прямий наслідок деградації викладацького середовища, яке продовжує з різних причин втрачати сильних педагогів, у тому числі, з причин матеріального характеру. Унаслідок цього школи зараз настільки опустили планку, що все більше випускають осіб, які не сприймають а ні освіту, а ні тим більше науку. Тобто відбувається повна деградація освіти на всіх її рівнях.

В умовах відсутності “Концепції розвитку освіти на 2015–2025 роки” як такої спочатку приймається Закон “Про вищу освіту”, а у ж потім з’являється проект ба-

зового Закону “Про освіту”, автори якого запропонували багато принципових відмінностей від чинної на сьогодні його редакції.

Проект цього Закону, за словами міністра освіти і науки України, має на меті задовольнити два основні принципи освітньої діяльності: “забезпечення якості освіти та забезпечення рівного доступу до освіти”. Однак, у супереч декларативним заявам міністра, деякі положення проекту Закону взагалі не відповідають цим принципам.

На наш погляд, прийняття і практична реалізація проекту нового освітнього закону ставить під знак запитання можливість забезпечення як доступності освіти, так і її якості. І ось чому.

Відповідно до статті 64 проекту Закону “Про освіту”, передбачаються “асигнування на освіту в розмірі не меншому семи відсотків валового внутрішнього продукту за рахунок коштів державного, місцевих бюджетів та інших джерел фінансування, не заборонених законодавством”. Тобто фінансування освіти буде лише на рівні семи відсотків, причому з усіх джерел. Нагадаємо, що чинний на сьогодні Закон України “Про освіту” передбачає планування лише бюджетних асигнувань на освіту в розмірі не менше десяти відсотків.

Це означає, що в новому проекті Закону “Про освіту” закладено відчутне скорочення фінансування освіти за рахунок коштів державного бюджету і питання фінансового забезпечення її функціонування передані приватному сектору.

Далі. Міністр освіти і науки України бачить у якості реформи освіти, під гаслом підвищення її якості, укрупнення мережі шкіл. Адже законопроектом про освіту передбачено, що наповнюваність шкільних класів має становити не менше 15 учнів. Утримання же малочисельних класів має здійснюватися за рахунок видатків із місцевих бюджетів, що у найближчому майбутньому є подією малоімовірною через брак коштів на місцях.

Як зазначають дослідники освітніх проблем, реалізація цієї норми щодо мінімальної наповнюваності шкільних класів з урахуванням реальної демографічної та соціально-економічної ситуації в Україні призведе до того, що в переважній більшості областей базові школи залишаться лише в районних центрах, а профільні будуть навіть не в кожному райцентрі.

Таке “реформування” освіти викличе, по-перше, масове звільнення педагогів. Причому ніякої державної програми щодо їхнього працевлаштування або перенавчання взагалі не існує.

І, по-друге, головне, практична імплементація цієї норми позбавить значну частку дітей права на освіту, гарантованого Конституцією, бо в умовах існуючої економічної ситуації в країні, стану доріг та транспортного забезпечення а ні батьки, а ні органи влади будуть неспроможними забезпечити навчання своїх дітей за десятки, а то і за сотні кілометрів від дома. Ураховуючи, що в класах сільських шкіл та невеликих міст зараз навчається в середньому 12,5 учнів, а видатків із місцевого бюджету, як правило, не вистачає навіть на їхнє нормальне матеріально-технічне забезпечення, укрупнення шкіл суттєво вдарить, у першу чергу, по навчальних закладах сільської місцевості та невеликих міст, значну частину яких місцевій владі доведеться закрити.

І де ж тут тоді забезпечення рівного доступу до якісної освіти, незалежно від соціально-економічного статусу батьків, якщо у дітей із сільської місцевості та із малозабезпечених сімей буде значно менше шансів вступити до вищих навчальних закладів?

Передбачене новим законопроектом подовження навчання в старшій школі на рік (12-річне навчання) і, можливо, необхідність відвідувати школу в іншому насе-

леному пункті, стимулюватиме дітей із малозабезпечених сімей та їхніх батьків під впливом зазначених вище обставин робити вибір на користь закладів професійно-технічної освіти, а не на вищі навчальні заклади.

Це означає поглиблення освітньої нерівності дітей, тому що доступ до вищої освіти буде ще більш залежним від фінансових можливостей батьків. Отже, зовнішній менеджмент економіки нашої держави, її фінансового сегменту, які перебувають в стані глибокої кризи, явно не зацікавлений в такій кількості освічених, висококваліфікованих фахівців, зокрема, фахівців з вищою освітою, яку готують зараз українські вищі навчальні заклади.

С погляду же на те, що Україна стрімко перетворюється в сировинний придаток, у першу чергу, країн Євросоюзу, сировинні та переробні виробництва з їх трудомісткими та, як правило, екологічно “брудними” технологіями і низькооплачуваною працею, потребують великої кількості працівників, переважно, з невисоким рівнем освіти та кваліфікації.

Розглянемо ще один аспект ідеї підвищення якості освіти, представлений в проекті Закону “Про освіту”. Ідеться про розширення автономії навчальних закладів. Аналіз положень проекту Закону, які стосуються автономії, показує, що його автори під автономією розуміють мало приховане звичайнісіньке зменшення державного фінансування та перенесення відповідальності за функціонування навчальних закладів на місцеві органи влади.

Між тим шум “боротьби за реформи”, нав’язаний суспільству, заважає зосередитися на дійсно важливій для вітчизняної освіти проблемі — проблемі отримання, передачі та відтворення знань, яка потребує не лише значних ресурсів та зусиль, але й радикальної демократизації освітянського життя, наповнення його новим змістом в умовах реальної автономії навчальних закладів.

Джерела

1. Проект Закону України “Про освіту” (№ 3491). — [Електронний ресурс]. — Режим доступу: <http://www.mon.gov.ua/citizens/zv'yazki-z-gromadskistyu/gromadske-obgovorennnya.html>
2. Сафонова В. Є. Вища освіта — ресурс формування інноваційної економіки: Монографія. — К.: ТОВ “Аграр Медіа Груп”, 2012. — 336 с.